

NAP2027
prioritātes,
rīcības virzieni,
uzdevumi,
investīciju projekti

**Stipras ģimenes,
veseli un aktīvi cilvēki**

KO PAREDZ NAP2027 PRIORITĀTE UN RĪCĪBAS VIRZIENI?

STIPRAS ĢIMENES, VESELI UN AKTĪVI CILVĒKI

cilvēka fiziskais un emocionālais veselības stāvoklis un sociālā atbalsta pasākumu kopums, kas atbilst katra cilvēka vajadzībām. Priekšnosacījums ilgākam, iekļaujošākam un aktīvākam mūžam, kas ietekmē dzimstību - cilvēku vēlmes un iespējas laist pasaulē atvases.

Stipras ģimenes paaudzēs

bērnu ienākšana pasaulē, ko ietekmē virkne sociālu un ekonomisku faktoru, t.sk. laba veselība, pietiekama materiālā labklājība, sociālā drošība, pieejama atbalsta sistēma bērnu vajadzību nodrošināšanai u.c.

Uz cilvēku centrēta veselības aprūpe

pieejama, kvalitatīva un efektīva slimību profilakse, diagnostika, ārstēšana un rehabilitācija, lai nodrošinātu labu veselību visa mūža garumā.

Sociālā iekļaušana

atbalsta sistēma nelabvēlīgā situācijā esošajiem, kas ietver mērķtiecīgus sociālos pakalpojumus, sociālo palīdzību, sociālā darba un citu sociālā atbalsta pasākumu pieejamību atstumtības riskam un diskriminācijai pakļautām personām.

Psihologiskā un emocionālā labklājība

svarīga cilvēku atbalstam krīzes situācijās, individuālā potenciāla attīstībai un deviantas uzvedības veidošanās risku mazināšanai, nostiprinot veselību kā vērtību.

Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki

Uz cilvēku centrēta veselības aprūpe

Izaicinājumi:

- Slimības diagnosticē novēloti vai netiek diagnosticētas (psih.veselībā) un ārstētas
- Vairākām slimībām (miokarda infarkts, insults) augsta mirstība mēneša laikā pēc stacionēšanas
- Veselības aprūpes speciālisti grūti pieejami vai to vispār nav (bērniem u.c. jomās reģionos)

Gribam sasniegt:

- **Ātrāka, precīzāka slimību diagnostika un ārstēšana** - labāks rezultāts
- **Labāka veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība**, mazinot rindas uz izmeklējumiem, konsultācijām
- **Vienlīdzīga speciālistu ambulatoro un stacionāro pamatpakalpojumu pieejamība** visos reģionos, sarežģītākie slimnīcu pakalpojumi koncentrēti klīniskajās universitāšu slimnīcās (KUS)

Ko darīsim:

No ES fondiem veselībai – lielāks finansējums nekā NAP2020!

Ieguldījumus veiksīm:

- skrīninga programmās slimību savlaicīgai diagnostikai – **23,64 milj. EUR**
- ārstniecības iestāžu infrastruktūrā, īpaši KUS (Stradiņi un Austrumu slimnīca) – **303 milj. EUR**
- tālākizglītībā un motivējošos pasākumos ārstu piesaistei darbam valsts slimnīcās – **29 milj. EUR**
- papildus speciālistu piesaistē ģimenes ārstu komandai – **65 milj. EUR**
- hroniski, nedziedināmi slimo pacientu aprūpē – **54,4 milj. EUR**
- veselības aprūpes un zāļu pieejamības uzlabošanā – **48,4 milj. EUR**
- veselības aprūpes digitalizācijā – **30 milj. EUR**

Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki

Stipras ģimenes paaudzēs

Izaicinājumi:

- Jaundzimušo bērnu skaits sarūk
- Piedzimstot bērnam, ģimenes materiālā labklājība samazinās
- Augsts nabadzības risks mājsaimniecībās, kurās bērnus audzina tikai viens no vecākiem
- Apgrūtināti saskaņot ģimenes un darba dzīvi
- Sabiedrība ir kritiska pret bērniem un ne vienmēr ģimeni atbalstoša, kas vecākiem liek justies nenovērtētiem
- Vecākiem, jo īpaši māmiņām netiek nodrošinātas vienlīdzīgas sociālās garantijas

Gribam sasniegt:

- **Ģimenes atbalstošu sabiedrību**, kurā ikviens bērns spēj realizēt savus sapņus neatkarīgi no ģimenes sociālā stāvokļa
- **Ģimeņu labklājības celšanos**, mazinot nabadzības risku mājsaimniecībās ar bērniem
- **Ģimenes kā vērtības stiprināšanu sabiedrībā**, atbalstot ģimenēm draudzīgos darba devējus, pašvaldības, nodrošinot ģimenes un darba dzīves saskaņošanu, pirmsskolas izglītības, bērnu aprūpes un organizēta brīvā laika pakalpojuma pieejamību
- **Tautiešu atgriešanos Latvijā**, veicinot remigrāciju un attīstot visaptverošu atbalsta sistēmu remigrējošo ģimeņu iekļaušanai

Ko darīsim:

Ieguldījumus veiksīm:

- **Materiālās nenodrošinātības mazināšanā**, sniedzot pamata materiālo palīdzību zemu ienākumu un krīzes situācijā nonākušajām personām ar bērniem - **21 milj. EUR**
- **Sekmēsīm ģimenes un darba dzīves saskaņošanu**, pilnveidojot atbalstu ģimenes un bērnu aprūpes pienākumu veikšanā un organizēta brīvā laika pakalpojumu pieejamībā - **38 milj. EUR**
- **Nodrošinot pirmsskolas izglītības iestāžu pieejamību** – **62 milj. EUR**
- Ģimenei draudzīgas vides attīstībā, godinot kuplās ģimenes, stiprinot tēva lomu ģimenē, pilnveidojot jauniešu izglītošanu un veicinot sabiedrības informētību par vecāku prasmju, attiecību pratību - **10 milj. EUR**
- Stiprinot atbalsta sistēmu diasporas ģimenēm, atgriežoties uz dzīvi Latvijā **5 milj. EUR**

Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki

Psiholoģiskā un emocionālā labklājība

Izaicinājumi:

Mēs **reaģējam uz sekām, bet maz strādājam ar cēloņiem**, nenovērtējam riskus un nerīkojamies proaktīvi:

- Pirmās sociālemocionālās problēmas bērniem jau pirmsskolas vecumā (to ietekmē arī vecāki u.c.).
- Vardarbība un mobings starp vienaudžiem un ģimenēs
- Bērnu devianta uzvedība un atkarības

Tam sekas:

- Uzvedības, mācīšanās un pat psihiskie traucējumi nākotnē
- Bērni tiek izņemti no ģimenēm
- Zaudēta konkurētspēja (zemi izglītības sasniegumi, mazāki ienākumi nākotnē)
- Otrs augstākais pašnāvību gadījumu skaits ES, arī jauniešu vidū
- Augsti priekšlaicīgas mirstības rādītāji (smēķēšanas izraisīta plaušu vēža, ar alkoholu saistītu cēloņu dēļ)

Gribam sasniegt:

- **Pasargāt bērnus un jauniešus no iespējamām krīzēm, apdraudējumiem**, kas kavē veselīgu attīstību, veiksmīgu jaunās paaudzes pašrealizāciju un labklājību turpmāk dzīvē
- **Uzlabot psiholoģisko un emocionālo pašsajūtu sabiedrībā**
- **Mazināt nabadzības riskus, īpaši ģimenēs ar bērniem**, lai bērni augtu drošā vidē, būtu mīlēti un laimīgi

Ko darīsim:

Veidosim **spēcīgu preventīvā atbalsta sistēmu bērniem un jauniešiem** veselības, izglītības un sociālās politikas jomās, t.sk.:

- **Attīstīsim vecāku prasmju pilnveides programmas**, arī noteiktām riska grupām – **20,7 milj. EUR**
- Mazināsim vardarbības riskus ģimenēs un skolas vidē – **20,78 milj. EUR**
- Mazināsim atkarību izraisošo vielu un procesu izplatību – **14,85 milj. EUR**
- Nodrošināsim labāku bērnu aprūpi un savlaicīgu problēmu identificēšanu pirmsskolas vecumā, **stiprināsim iekļaujošu un speciālo izglītību, ieguldīsim pedagogu u.c. speciālistu zināšanu un prasmju pilnveidē** – **109 milj. EUR**

Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki

Sociālā iekļaušana

Izaicinājumi:

- Nabadzības risks daļai pensijas vecuma cilvēku (īpaši vientuļajiem un gados vecākiem)
- Naudas trūkuma dēļ nepilnvērtīgs uzturs senioriem, nevar samaksāt par zālēm, ārsta pakalpojumiem
- Ne visur Latvijā vienlīdz pieejamas sociālā atbalsta iespējas
- Dzīves kvalitāte vecumdienās lielai daļai atkarīga no līdzcilvēkiem un viņu atbalsta

Gribam sasniegt:

- Uzlabot dzīves kvalitāti senioriem un personām ar invaliditāti
- **Nodrošināt pietiekamu, individuālām vajadzībām atbilstošu sociālo pakalpojumu klāstu senioriem, personām ar invaliditāti u.c. grupām - radīt iespēju dzīvot pilnvērtīgu dzīvi**

Ko darīsim:

- Turpināsim **sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu klāsta paplašināšanu (115 mlj.)**
- Uzlabosim pakalpojumu **kvalitāti valsts sociālās aprūpes centros (30 mlj. EUR)**
- Ieguldījumi sociālā darba speciālistu un pakalpojumu sniedzēju kompetenču stiprināšanā, tālākizglītībā (**28 mlj. EUR**), bāriņtiesu darbinieku kompetencē (**3,5 mlj. EUR**)
- Pilnveidosim **sociālās rehabilitācijas pakalpojumus** mērķa grupām (**32,38 mlj. EUR**)
- Palielināsim materiālo atbalstu pensiju saņēmējiem (**150 mlj.**)
- **Pilnveidosim atbalstu minimālo ienākumu saņēmējiem (124 mlj.)**

Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei

KO PAREDZ NAP2027 PRIORITĀTE UN RĪCĪBAS VIRZIENI?

ZINĀŠANAS UN PRASMES PERSONĪBAS UN VALSTS IZAUGSMEI

Latvijas tautsaimniecības būtiskākais resurss ir cilvēki, mūsu galvenā izaugsmes iespēja ir vairot un prasmīgi izmantot savas zināšanas un prasmes. Mūsdienu dzīves ritms pieprasa no cilvēka būt elastīgam un gatavam pārmaiņām, lai veiksmīgi attīstītu savas zināšanas un prasmes, un pielāgotos darba tirgum. Prioritāte fokusējas uz zināšanu un prasmju apjomu un kvalitāti, kas ir svarīgs resurss individuālajai un valsts izaugsmei, apgūstot nepieciešamās prasmes un zināšanas, strādājot labā darbavietā vai veicot uzņēmējdarbību, vai strādājot zinātnē un radot jaunas zināšanas.

Zinātne sabiedrības attīstībai, tautsaimniecības izaugsmei un drošībai

Klimata pārmaiņas, ģeopolitiskās situācijas pārmaiņas, augsta nevienlīdzība, straujā tehnoloģiju attīstība un pieaugošā migrācija rada Latvijas sabiedrībai un drošībai jaunus izaicinājumus, kuru risināšanai ir nepieciešams zinātnes ieguldījums.

Kvalitatīva, pieejama, iekļaujoša izglītība

Mūsdienu dzīves ritms pieprasa no cilvēka būt elastīgam un gatavam pārmaiņām tautsaimniecībā. Kvalitatīva ekonomikai nākotnē atbilstošu prasmju un zināšanu ieguve visām mērķgrupām, iekļaujot visas izglītības pakāpes, veidus un formas

Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei

Izaicinājumi:

- Maz skolēnu ar augstiem sasniegumiem, maz izvēlas dabaszinātņu, eksakto priekšmetu padziļinātu apguvi
- Neefektīvs skolu tīkls
- Neviena no augstskolām nav starp 500 labākajām starptautiskajos reitingos
- Pieaugušo nepietiekamas digitālās prasmes
- Nepietiekama dalība pieaugušo izglītībā

Gribam sasniegt:

- **Skolēnu sasniegumu** uzlabošanos
- **Pedagogu prestiža pieaugumu** un profesionālo izaugsmi
- Jauniešu **plašāku iesaisti profesionālajā izglītībā**
- Digitālo prasmju uzlabošanos
- Iekļaujošāku un sociāli atbildīgāku izglītības sistēmu
- **Izglītošanās mūža garumā** kā pašsaprotama lieta

Ko darīsim:

- **Ieviesīsim jauno mācību saturu un pieeju vispārējā izglītībā, izplatīsim labo mācību praksi** (~145 milj. EUR)
- Īstenosim Digitālās ekselences stratēģiju (**100** milj. EUR)
- Veidosim energoefektīvu un videi draudzīgu profesionālās izglītības iestāžu un koledžu mācību vidi (**66** milj. EUR)
- Pirmsskolas izglītības iestāžu pieejamības nodrošināšana (**62** milj. EUR)
- **Stiprināt augstākās izglītības**, tai skaitā kultūrizglītības, institūcijas (**57** milj. EUR)
- **Pedagoga profesijas attīstība un prestiža uzlabošana** (**57** milj. EUR)
- Atbalsts **pieaugušo izglītībai** (**32** milj. EUR)
- Studiju modernizācija un digitālo risinājumu ieviešana augstākajā izglītībā (**30** milj. EUR)

Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei

Izaicinājumi:

- Nepietiekams finansējums pētniecībai un attīstībai – ¼ no ES vidējā (0,51% pret 2,06% no IKP)
- Latvijas zinātnieku publikācijas uz pusi mazāk nekā ES ir starp 10% pasaulē citētākajām
- Trīs reizes mazāk gados jauno doktoru nekā Igaunijā
- Uzņēmumi nepietiekami izmanto zinātnes pētījumus konkurētspējīgu preču, pakalpojumu radīšanā

Gribam sasniegt:

- **Vairāk jauno zinātnieku** un zinātnē strādājošo
- Vairāk starptautiskās sadarbības zinātnē
- **Izcilību un inovatīvu ideju** rašanos zinātnē
- **Zinātnes un uzņēmumu ciešāku un produktīvāku sadarbību**

Ko darīsim:

- **Investēsim pētījumu programmās un inovācijā**, lai veicinātu ekonomikas izaugsmi (**138** milj. EUR)
- Atbalsts augstākās izglītības internacionalizācijai un studējošo akadēmiskajai mobilitātei (**105** milj. EUR)
- Atbalstīsim Latvijas zinātnieku dalību «Apvārsnis» programmā (**93** milj. EUR)
- **Ieguldīsim zinātnisko institūciju kapacitātē viedās specializācijas stratēģijas jomās** (**70** milj. EUR)
- Palielināsim valsts budžeta finansējumu zinātnei (**40** milj. EUR)
- **Zinātnieku ataudzei, palielināsim finansējumu topošajiem doktoriem** (**22** milj. EUR)

Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība

KO PAREDZ NAP2027 PRIORITĀTE UN RĪCĪBAS VIRZIENI?

UZŅĒMUMU KONKURĒTSPĒJA UN MATERIĀLĀ LABKLĀJĪBA

Tautsaimniecības konkurētspēja un materiālā labklājība aug, ja uzņēmumi kļūst produktīvāki, inovatīvi un, prasmīgi izmantojot zinātnes un tehnoloģiju sasniegumus, rada eksportspējīgus produktus un pakalpojumus ar augstāku pievienoto vērtību. Prioritāte fokusējas uz zināšanu un tehnoloģiju ietilpīgas ekonomikas veidošanu, darba tirgus pārkārtojumiem, kas ļauj ikvienam cilvēkam pilnvērtīgāk izmantot savu potenciālu, kā arī konkurētspējīgu un nākotnes tehnoloģiju attīstību atbalstošu uzņēmējdarbības vidi, sekmējot vietējā un ārvalstu kapitāla produktīvu ieguldīšanu Latvijas tautsaimniecībā.

Kapitāls un uzņēmējdarbības vide

investīciju veikšanai svarīga ir atbalstoša uzņēmējdarbības vide, finanšu sektora stabilitāte, kā arī attīstīts kapitāla tirgus un plaša spektra finanšu instrumentu pieejamība komersantiem

Produktivitāte un inovācija

spēja viedās specializācijas, inovācijas, digitālās transformācijas un tehnoloģiju attīstības rezultātā radīt un pārdot augstas pievienotās vērtības preces un pakalpojumus, sekmīgi iekļaujoties globālajās vērtību ķēdēs.

Darbs un ienākumi

tautsaimniecības un indivīda ienākumu pieaugums sakņojas iedzīvotāju aktīvā un prasmīgā līdzdalībā darba tirgū, uzņēmumu rūpēs par mūsdienīgu un kvalitatīvu darba vietu veidošanu, kā arī legālo nodarbinātību atbalstošos darbaspēka nodokļos un adekvātā sociālās apdrošināšanas sistēmā. Materiālās labklājības un uzkrājumu veidošanas priekšnosacījums ir arī sabiedrības finanšu pratības līmeņa celšana.

Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība

Produktivitāte un inovācija

Ko darīsim:

Izaicinājumi:

- **Zems darba** ražīgums ierobežo Latvijas izaugsmi un dzīves līmeņa celšanos
- **Zems inovācijas līmenis** jeb nepietiekama spēja radīt sarežģītākus un zināšanu ietilpīgākus produktus, pakalpojumus un tos pārdot dārgāk
- Nepietiekami izmantotas **digitālo tehnoloģiju iespējas**

Gribam sasniegt:

- **Ienākumu un ražīguma celšana** indivīda līmenī un tautsaimniecībā kopumā
- **Labāk konkurēt eksporta tirgos**, balstoties uz zināšanām un inovāciju, nevis zemām darbaspēka izmaksām

- **Atbalsta fokuss uz jomām ar vislielāko izaugsmes potenciālu** – (1) zināšanu ietilpīgā bioekonomika; (2) biomedicīna un biofarmācija; (3) viedo materiālu, tehnoloģiju un inženiersistēmu joma; (4) viedā enerģētika; (5) informācijas un komunikācijas tehnoloģijas – **uzņēmumu integrācijai globālajās vērtību ķēdēs ar augstākas pievienotās vērtības produkciju (~58 milj. EUR)**
- **Inovācija, tehnoloģiju attīstības un eksporta atbalsts** – jaunu produktu/pakalpojumu izstrāde un pētniecības rezultātu komercializācija, eksporta kapacitāte, jauno uzņēmumu inkubatori (**~142 milj. EUR**)
- **Digitālo tehnoloģiju ieviešana uzņēmumos** un komersantu/augstskolu mācībspēku **digitālo prasmju un ekselences** stiprināšana (**~95 milj. EUR**)
- **Atbalsts moderno tehnoloģiju pielietošanai tradicionālajās nozarēs to transformācijai:** ieguldījumi lauksaimniecības, pārstrādes un zivsaimniecības nozaru attīstībā, inovācijā, produktivitātes un konkurētspējas paaugstināšanā, ražotāju kooperācijā (**~503 milj.**)

Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība

Darbs un ienākumi

Ko darīsim:

Izaicinājumi:

- Neatbilstība **darbspēka pieprasījumā un piedāvājumā**, t.sk. reģionālās atšķirības
- Zema **darba vietu kvalitāte**

Gribam sasniegt:

- **Aktīva iedzīvotāju līdzdalība darba tirgū ar atbilstošām zināšanām/prasmēm, drošas un kvalitatīvas darba vietas**

- **Darbspēka remigrācija un talantu piesaiste, aktīvās nodarbinātības pasākumi**, t.sk., bezdarbnieku, darba meklētāju un ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju kvalifikāciju/prasmju paaugstināšana, reģionālās mobilitātes atbalsts u.c. (**~114 milj. EUR**)
- **Atbalsts kvalitatīvu darba vietu izveidei un sociālās uzņēmējdarbības attīstībai**, t.sk., darba vides pielāgojumi, veselības uzlabošanas pasākumi, darba devēju/ nodarbināto/ sabiedrības izpratnes veidošana par veselīgāku darba mūžu u.c. (**~35 milj. EUR**)
- Darbspēka **nodokļu un sociālās apdrošināšanas sistēmas** pilnveidošana
- Dažādu veidu finanšu un uzkrājumu ieguldījumu kultūras veicināšana, mērķtiecīgi **ceļot sabiedrības finanšu pratību**

Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība

Kapitāls un uzņēmējdarbības vide

Izaicinājumi:

- Nepietiekami ātra **publiskās pārvaldes reaģēšana uz biznesa vides vajadzībām**
- **Zems vietējo un ārvalstu investīciju apjoms**
tautsaimniecībā/
reģionos
- **Ēnu ekonomika**

Gribam sasniegt:

- Latvijas uzņēmumu attīstību **atbalstoša un investīcijas veicinoša uzņēmējdarbības vide**

Ko darīsim:

- **Uzņēmējdarbības vides pilnveidošana**, t.sk., konkurētspējīgs regulējums nākotnes tehnoloģiju ieviešanai, tiesu procesu efektivizācija, ēnu ekonomikas ierobežošana, stabila/prognozējama nodokļu politika, labas korporatīvās pārvaldības stiprināšana
- **Finanšu instrumentu nodrošināšana/dažādošana komersantiem** (aizdevumi, t.sk. ar granta elementu; garantijas; riska kapitāls; mezanīns) un **kapitāla tirgus attīstība**, t.sk. atbalsts MVU finansējuma piesaistei kapitāla tirgos u.c. (**252 milj. EUR**)
- **Cīņa pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju** un terorisma finansēšanu - Finanšu izlūkošanas dienesta veikspējas stiprināšana, aizdomīgu darījumu ziņošanas sistēmu optimizēšana u.c. (**10 milj. EUR**)
- **Uzņēmējdarbības attīstība laukos**, tiešie maksājumi lauksaimniekiem un lauksaimniecības/ pārtikas nozaru atbalsts (**<2,2 miljrd. EUR**)

Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība

KO PAREDZ NAP2027 PRIORITĀTE UN RĪCĪBAS VIRZIENI?

KVALITĀTĪVA DZĪVES VIDE UN TERITORIJU ATTĪSTĪBA

Nodrošina tautsaimniecības pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku, ietverot rūpes par dabu, vidi un infrastruktūru, tās kvalitāti un pieejamību. Tas vairo iespēju vienlīdzību, sekmē cilvēka darba ražīgumu un uzlabo dzīves kvalitāti, vienlaicīgi samazinot vides piesārņojumu.

Līdzsvarota reģionālā attīstība

ietver reģionu potenciāla attīstību un ekonomisko atšķirību mazināšanu, stiprinot to iekšējo un ārējo konkurētspēju, kā arī nodrošinot teritoriju specifikai atbilstošus risinājumus apdzīvotuma un dzīves vides attīstībai.

Daba un vide – «Zaļais kurss»

Latvijas dabas kapitāls ir daudzveidīgs, tādēļ ilgtspējīga tā izmantošana un vides piesārņojuma samazināšana, ir garants nākamo paaudžu labklājībai un dabas vērtību aizsardzībai. Dabas kapitāls ir resurss nodarbinātībai un uzņēmējdarbībai lauku teritorijās, kas, gudri apsaimniekots, saglabās laukus apdzīvotus un vienlaikus aizsargās nacionālās dabas vērtības.

Mājokļi

pieņacīgs mājoklis drošā dzīves vidē ir viena no cilvēka pamatvajadzībām, kas saistīta ar nepieciešamību pēc drošības, aizsardzības, privātuma, siltuma. Mūsdienās tas nozīmē mājokli ar ērtībām un sadzīvei nepieciešamajām iekārtām.

Tehnoloģiskā vide un pakalpojumi

infrastruktūras, tehnoloģiju un datu pieejamība, ērti, kvalitatīvi un videi draudzīgi mobilitātes, enerģijas un informācijas pakalpojumi. Dzīves kvalitāte nav iedomājama bez sabiedriskajiem pakalpojumiem, t.sk. pieejama sabiedriskā transporta un transporta infrastruktūras, ilgtspējīgiem un pieejamiem energoresursiem.

Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība

Daba un vide – «Zaļais kurss»

Izaicinājumi:

- Palielinās gaisa piesārņojums blīvi apdzīvotā pilsētvidē, kas rada tiešu kaitējumu cilvēku veselībai un pašsajūtai
- Nav vienprātības par dabas vērtību aizsardzības apjomu / kvalitāti / novērtēšanas metodiku / vienotu uzraudzību
- Līdzšinējā atkritumu apsaimniekošanas politika ir neefektīva, atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūra – nepietiekama
- Atkritumu apsaimniekošanas izmaksas neveicina atkritumu rašanās samazināšanos

Gribam sasniegt:

- **Tīrāku, veselībai nekaitīgu gaisu, vairāk apzaļumotas un pievilcīgas teritorijas**, daudzveidīgus zaļās infrastruktūras risinājumus, plašāku veloceliņu izmantošanu
- **Apzināt (sakartēt) Latvijas dabas vērtības (biotopi)** un noteikt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un aizsardzības nosacījumus, mērķus. Noteikt taisnīgas kompensācijas par dabas daudzveidības vērtību aizsardzību
- Izglītotu un atbildīgu **sabiedrību, kas izprot atkritumu šķirošanas lomu** videi draudzīgu paradumu veidošanā. Sabiedrība atbildīgi šķiro atkritumus, un LV notiek efektīva atkritumu pārstrāde

Ko darīsim:

- **Gaisa kvalitātes uzlabošana un klimatnoturīgas ekonomikas veidošana (~503 milj. EUR)** T.sk. atjaunojamo energoresursu izmantošana elektroenerģijas ražošanā, pilsētu apzaļumošanas risinājumu plašāka ieviešana, *park un ride* izveidošana, veloceliņu attīstība, novecojošo apkures iekārtu nomaiņa, attīrīšanas iekārtu uzstādīšana
- **Visaptverošas dabas vērtību apzināšanas un saglabāšanas pasākumi (~255 milj. EUR)** T.sk. dabas aizsardzības plāni, dabas datu ieguve, to pārvaldības pilnveide, sugu un biotopu uzturēšana, atjaunošana, kompensācijas par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem
- **Atkritumu pārstrādes un to rašanās samazinājuma veicināšana (163 milj. EUR)** T.sk. atkritumu pārstrādes, reģenerācijas veicināšana, dalītās atkritumu savākšanas sistēmas pilnveide, inovatīvi atkritumu radīšanas samazinājuma risinājumi, vēsturiski piesārņoto teritoriju sanācības turpināšana

Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība

Tehnoloģiskā vide un pakalpojumi

Izaicinājumi:

- Slikta ceļu kvalitāte, sabiedriskā transporta pakalpojumu samazināšanās ierobežo darbaspēka mobilitāti, pakalpojumu sasniedzamību
- Valsts starptautiskā sasniedzamība. Ilgtermiņā jānodrošina kravu transporta mobilitāte
- Nepietiekami izvērstā, izmantota digitālā infrastruktūra, iedzīvotājiem un uzņēmējiem trūkst prasmes izmantot un radīt digitālos pakalpojumus, valsts sistēmas lietotājiem mazdraudzīgas
- Urbānā vide nav dzīvošanai draudzīga (trūkst zaļo zonu, publisko ārtelpu u.c.)

Gribam sasniegt:

- Izveidot ilgtspējīgu sabiedriskā transporta sistēmu, dzelzceļš kā "mugurkauls"
- Izveidot viedu transporta infrastruktūru –informācijas tehnoloģiju un alternatīvi mobilitātes risinājumi
- Uzlabot e-pakalpojumu un e-risinājumu izmantošanu uzņēmējdarbībā, iedzīvotāju digitālās prasmes
- Valsts un pašvaldību pakalpojumi tiek sniegti primāri digitāli
- Izmantot atjaunojamus energoresursus transportā (velosipēdi, u.c. videi draudzīgi transporta līdzekļi), vairāk izmantot atjaunojamus energoresursus mājsaimniecībās

Ko darīsim:

- Atjaunosim valsts galvenos autoceļus, reģionālos autoceļus, ielas nacionālajos un reģionālajos centros (**602,1 milj. EUR**)
- Īstenosim *Rail Baltic* projektu, modernizēsim dzelzceļu (**2,8 miljardi EUR**)
- Atbalstīsim ostu un lidostu infrastruktūras attīstību un darbības uzlabošanu, pielāgojot vides prasībām (**64,2 milj. euro**)
- Jauni IKT risinājumi un pakalpojumi, uzlabosim iedzīvotāju un uzņēmēju digitālās prasmes (**219,4 milj. EUR**)
- Uzlabosim datu pārraides pamattīklu, izveidosim nākamās paaudzes tīklu laukos, 5G - gar visiem galvenajiem ceļiem, viedās tehnoloģijas transporta plūsmu vadībai (**40 milj. EUR**)
- Uzlabosim enerģētisko drošību un neatkarību (Inčukalna gāzes krātuves modernizācija, starpsavienojumi ar Lietuvu-Poliju) (**149,5 milj. EUR**).

Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība

Līdzsvarota reģionālā attīstība

Izaicinājumi:

- Starp reģioniem lielas atšķirības ekonomiskajā attīstībā (zema ekon. aktivitāte, trūkst attīstības stimulu), būtiski atšķiras:

privāto investīciju piesaiste,
labi apmaksātu darba vietu skaits,
pašvaldību rīcībspēja, nepamatoti apgrūtinājumi saimniekošanai

- Iedzīvotāju skaita samazināšanās - risks, ka pašvaldībām nepietiks finansējuma pakalpojumu nodrošināšanai
- Publiskie pakalpojumi (valsts, pašvaldību) nav pieejami vienlīdzīgā kvalitātē

Gribam sasniegt:

- Samazināt atšķirības starp 4 reģioniem un Rīgas reģionu
- Uzlabot investīciju piesaisti
- Veicināt cilvēku mobilitāti
- Veicināt mazo uzņēmējdarbības formu attīstību
- Panākt, ka valsts un pašvaldību pakalpojumu kvalitāte ir vienāda, neatkarīgi no dzīvesvietas (e-pakalpojumi)
- Uzlabot pašvaldību efektivitāti (finanšu izlietojumu) un to uzņēmumu pārvaldību

Ko darīsim:

- Ieguldījumi infrastruktūrā uzņēmējdarbības atbalstam, atbalsts produktivitātes celšanai un jaunu darba vietu radīšanai (**236,7 milj. EUR**)
- Atjaunosim reģionālos ceļus (**300 milj. EUR**)
- Atbalstīsim vietējās iniciatīvas pasākumus (LEADER projektu atbalsts) (**187,9 milj. EUR**)
- Būvēsim bērnudārzus, uzlabosim bērnu pieskatīšanas pakalpojumus (**35 milj. EUR**)
- Veidosim "viedās pašvaldības", atbalstīsim tūrismu (**53 milj. EUR**)
- Izveidosim reģionālās izaugsmes fondu investīciju piesaistei (regulējuma izstrāde)

Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība

Mājokļi

Izaicinājumi:

- Kvalitatīva, izmaksu ziņā pieejama dzīvojamā fonda nepietiekamība
- Sociālie mājokļi nav pieejami un neatbilst mūsdienu standartiem. Pašvaldībām trūkst dzīvojamā fonda
- Dzīvojamā fonda novecošanās - sociālekonomiskie un drošības riski nākotnei (daudzdzīvokļu padomju laika ēkas)
- Neatrisināti administratīvi tiesiskie šķēršļi dzīvojamā fonda pieejamībai, tirgus nepilnības (īres tirgus regulējums, piespiedu dalītais īpašums, kadastrālās vērtības palielināšanās, NĪN)
- Mājokļu energoefektivitāte uzlabojas pārāk lēni

Gribam sasniegt:

- Ilgtspējīga pilsētu attīstība, intensīvāka būvniecība vietās, kur aug uzņēmējdarbība un ir darbaspēka pieprasījums
- Noturēt mājokļu cenas iedzīvotāju maksātspējai atbilstošā līmenī
- Paplašināt dažādu mājokļu piedāvājumu, to būvniecībai piesaistīt privātās investīcijas
- Nodrošināt pietiekamu sociālo mājokļu skaitu
- Īres tirgus labāka funkcionēšana

Ko darīsim:

- Atjaunosim, būvēsim sociālos mājokļus (nelabvēlīgā situācijā esošām personām (bāreņiem, bez vecāku gādības palikušajiem bērniem pēc pilngadības) u.tml. (**70 milj. EUR**)
- Radīsim finanšu instrumentus (granti, aizdevumi pašvaldībām, komersantiem, privātpersonām) zemu būvniecības un ekspluatācijas izmaksu mājokļu būvniecībai (**77,5 milj. EUR**)
- Labiekārtosim, siltināsim mājokļus (**212,5 milj. EUR**)
- Piemērosim esošās ēkas personām ar kustību traucējumiem (**25 milj. EUR**)
- Izveidosim mehānismu īres māju būvniecībai (regulējuma sakārtošana)
- Uzlabosim ēku pārvaldību (regulējumu)
- Vienkāršosim būvniecības procedūras dzīvojamo māju būvniecībai (regulējumu)

Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei

KO PAREDZ NAP2027 PRIORITĀTE UN RĪCĪBAS VIRZIENI?

KULTŪRA UN SPORTS AKTĪVAI UN PILNVĒRTĪGAI DZĪVEI

Kultūra, sports un atpūta veido ne tikai stipras kopienas, nacionālo pašapziņu, bet arī stiprina pilsonisko sabiedrību; tāpat būtiska ir kultūrkapitāla ilgtspējas uzturēšana. Prioritāte "Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei" ietver aktivitāšu kopumu cilvēka garīgo un fizisko spēku atjaunošanai, emocionālajai labsajūtai un intelektuālā potenciāla atraisīšanai, kā arī kultūras vērtību saglabāšanai un jaunradei. Viena no tautsaimniecības un vides attīstības prioritātēm Latvijā ir tūrisma attīstība. Tūristu plūsmas palielināšana veicinātu dažādu nozaru izaugsmi. Lai piesaistītu ceļotājus un popularizētu Latviju starptautiskajā mērogā, svarīgi radīt pievilcīgus tūrisma produktus un tos veiksmīgi pārdot.

Cilvēku līdzdalība kultūras un sporta aktivitātēs

iedzīvotāju vēlme un iespējas iesaistīties kultūras un sportiskās aktivitātēs, īstenot savu radošo potenciālu, attīstīt talantus, piedalīties neformālās izglītības, kultūras un brīvā laika pavadīšanas aktivitātēs.

Kultūras un sporta devums ilgtspējīgai sabiedrībai

mākslinieciski daudzveidīga un augstvērtīga kultūras un sporta pasākumu piedāvājuma radīšana, kas rosina iedzīvotājus tos apmeklēt, lai intelektuāli un emocionāli bagātinātos un atpūstos.

Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei

Izaicinājumi:

- 2/3 Latvijas iedzīvotāju regulāri apmeklē kultūras pasākumus, tikai 1/3 trešā daļa iesaistās kultūras radīšanā un tās aktivitātēs
- Bibliotēku apmeklējums klātienē krītas, taču aug virtuālais
- Tikai katrs piektais bērns Latvijā ir fiziski aktīvs vismaz stundu dienā
- Samazinās to cilvēku skaits, kuri regulāri veic fiziskas aktivitātes
- Tūrisma jomā izteikts sezonālātes efekts

Gribam sasniegt:

- Saglabāt un lolot kultūras vērtības
- Pierādīt, ka kultūra spēj dot devumu ekonomikai
- Paplašināt fizisko aktivitāšu iespējas dažāda sagatavotības līmeņa, vajadzību un vecuma cilvēkiem
- Mērķtiecīgāk attīstīt mūsu talantus gan kultūrā, gan sportā
- Piesaistīt vairāk tūristu un popularizēt Latvijas tēlu

Ko darīsim:

Kopumā prioritātes uzdevumu īstenošanai – **260,3 milj. EUR**

- Kultūras vērtību saglabāšana un pieejamība cilvēka dzīves kvalitātes veidošanā, t.sk. nodrošinot programmas “Latvijas skolas soma” ilgtspēju
- Unikālā Eiropas mēroga kultūras mantojuma atjaunošana, saglabāšana un pieejamība - **68,7 milj. EUR**
- Veselības (t.sk. sportošanas) veicināšanas pasākumu īstenošana
- Starptautisku sporta pasākumu organizēšana
- Augstu sasniegumu sporta attīstība
- Tūrisma attīstībai - jaunu produktu radīšanai – **12,5 milj. EUR**

**Vienota, droša un
atvērta sabiedrība**

KO PAREDZ NAP2027 PRIORITĀTE UN RĪCĪBAS VIRZIENI?

VIENOTA, DROŠA UN ATVĒRTA SABIEDRĪBA

pauž demokrātisko un sociālo vērtību kopumu, kas ietver pilsoniskās identitātes apzināšanos, iedzīvotāju savstarpējo uzticēšanos, piederības sajūtu sabiedrībai un valstij, līdzdalību sabiedriskajos procesos un uzticēšanos valsts pārvaldei un tiesībsargājošajām iestādēm, kā arī pārliecību par savu personisko drošību un tiesību efektīvu aizsardzību. Valsts drošības un iekšējās stabilitātes garantēšana ir nozīmīga nacionālo interešu prioritāte, kas prasa visaptverošu pieeju valsts aizsardzībai, stiprinot sabiedrības un valsts institūciju sadarbību.

Drošība

iedzīvotāju pārliecība par savu tiesību un interešu aizsardzību pret iekšējiem un ārējiem drošības riskiem, pārliecība par tiesībsargājošo iestāžu pieejamību un uzticēšanās tām. Kompetento dienestu spēja prognozēt un identificēt iespējamās nākotnes drošības izaicinājumus, sekmējot drošas, stabilas un paredzamas dzīves vides izveidi Latvijā.

Saliedētība

cilvēka vēlmei dzīvot, strādāt un veidot ģimēni Latvijā ir svarīga piederības sajūta sabiedrībai un valstij, kas galvenokārt balstās spējā uzticēties līdzcilvēkiem un valstij. Uzticēšanās un piederība rodas dabīgi, cilvēkiem saliedējoties kopīgos darbos, kā arī līdzdarbojoties lēmumu pieņemšanā visos līmeņos: savā kopienā, pašvaldībā un valstī.

Tiesiskums un pārvaldība

uzticama mūsdienīga, ērti pieejama, droša un nekorumpēta valsts pārvalde un tiesībaizsardzības sistēma, tostarp efektīvi funkcionējoša tiesu sistēma. Jāvairo sabiedrības uzticība tiesībaizsardzības un vienlīdzības mērķiem, tostarp uzlabojot normatīvā regulējuma kvalitāti un novērojot tā pretrunīgumu.

Vienota, droša un atvērta sabiedrība

Saliedēta sabiedrība

Izaicinājumi:

- Nepietiekama cilvēku saliedētība – sadarbība, uzticēšanās, atbalsts

Gribam sasniegt:

- Pieaug piederības sajūta Latvijai
- Cilvēki sadarbojas – ir lielāka sadarbība starp dažādām iedzīvotāju grupām
- Sabiedrības daudzveidību uzskata kā resursu
- Iedzīvotāji vairāk lieto latviešu valodu
- Cilvēki gūst izpratni par sabiedrību demokrātiskā informatīvajā telpā un spēj kritiski vērtēt informāciju

Ko darīsim:

- Nacionālās identitātes un saliedētības pasākumi (**~22,4 milj. EUR**)
- Sabiedrības pašorganizēšanās, no tā NVO sektoram (**~15,2 milj. EUR**), jauniešu neformālās izglītības un pārrobežu programmas (**~56,7 milj. EUR**)
- Sabiedrības saliedētība –jauniešu solidaritātes programma, diskriminācijas mazināšanas un līdztiesību pasākumi, jaunpienācēju integrācija, (**~35 milj.**)
- Latviešu valodas lietojuma palielināšana (**~15,9 milj.**)
- Sabiedrisko mediju modernizācija un neatkarība, informatīvās telpas daudzveidības un cilvēku medijpratības stiprināšana (**~222 milj. EUR**)

Vienota, droša un atvērta sabiedrība

Tiesiskums un pārvaldība

Izaicinājumi:

- Valsts pārvaldībā ne vienmēr "cilvēks ir centrā"
- Tiesībaizsardzības sistēmas lēnums

Gribam sasniegt:

- Cilvēki kopā ar publiskām institūcijām veido labāku pārvaldību
- Publiskā pārvaldība personalizē pakalpojumus
- Publiskā pārvalde strādā efektīvi – savstarpēji sadarbojas, izmanto digitalizāciju un inovatīvas metodes
- Tiesībaizsardzības sistēma ir efektīva un cilvēkiem saprotama
- Cilvēki uzticas publiskai pārvaldei un tiesībaizsardzības sistēmai

Ko darīsim:

- Tiesiskuma un demokrātiskas valsts apziņas attīstība – pilsoniskais un sociālais dialogs, vienotas valsts, pilsoniskās un tiesiskās informācijas platforma (**~6,7 milj.EUR**)
- Alternatīvo strīdu risināšanas veidu ieviešana (**0,35 milj.**)
- Publiskās pārvaldes inovācijas eko-sistēmas attīstība, reformu/pārmaiņu vadība, profesionālā pilnveide un pārkvalifikācija, vienotā atbalstu funkciju pakalpojumu centra izveide - (**~9,5 milj.**)
- Tiesībaizsardzības sistēmas uzlabošana – e-lietu modernizācija, profesionālā pilnveide, juridisko procesu vienkāršošana, sadarbība starp iestādēm - mazaizsargāto personu atbalstam, terorisma, narkotiku izplatības, kriminālizlūkošanas u.c. jomās (**~46,9 milj.**)
- Bērnu tiesībaizsardzības sistēmu pilnveidošana (**~10,3 milj.**)

Vienota, droša un atvērta sabiedrība

Drošība

Izaicinājumi:

- Nepietiekama spēja rīkoties drošības risku situācijās

Gribam sasniegt:

- Latvija ir droša
- Samazinās mirušo skaits no ārējiem nāves cēloņiem
- Cilvēki paļaujas uz valsts dienestiem
- Cilvēki māc novērst riskus un rīkoties apdraudējuma situācijās
- Samazinās noziedzīgu nodarījumu skaits

Ko darīsim:

- Cilvēku rīcībspējas stiprināšana – drošības klases un programmas, t.sk. pirmās palīdzības jomā (**~5,9 milj.**)
- Visaptveroša valsts aizsardzība (finansējums no aizsardzības budžeta)
- Dienestu reaģēšanas spēju stiprināšana, t.sk.:
 - iekšlietu dienestiem (kopā) – formas, sakari, u.c. (**~20,2 milj.**)
 - Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam (**~78,3 milj.**, ieskaitot citos NAP rīcības virzienos paredzēto),
 - Valsts policijai (**~38,3 milj.**, iesk. citos NAP rīcības virzienos paredzēto),
 - Valsts robežsardzei (**~77,2 milj.**)
 - Muitai un NMPD (**~43,5 milj.**)
- Efektīva soda izpilde un sodīto personu reintegrācija sabiedrībā (**~24,5 milj.**) un jau ieplānotā Liepājas cietuma būvniecība